

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 274/2025-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej JUDr. Júliusom Bučekom, advokátom, Štefánikova 22, Humenné, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6CoD/1/2024 z 12. marca 2024 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/124/222 z 28. novembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. marca 2025 domáha vyslovenia porušenia základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len ako „dohovor“) uznesením krajského súdu sp. zn. 6CoD/1/2024 z 12. marca 2024 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/124/222 z 28. novembra 2024, ktoré navrhuje zrušiť, vrátiť vec na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania v konaní pred ústavným súdom.

2. Sťažovateľka bola žalobkyňou v konaní o obnovu dedičského konania, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 17D/367/2023. Okresný súd žalobu sťažovateľky uznesením č. k. 17D/367/2023-63 z 31. októbra 2023 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) odmietol z dôvodu jej oneskoreného podania podľa § 413 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

3. O odvolaní sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu krajský súd rozhodol tak, že uznesenie okresného súdu ako vecne správne potvrdil (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

4. Proti uzneseniu krajského súdu sťažovateľka podala dovolanie z dôvodu podľa § 431 CSP [argumentujúc vadou podľa § 420 písm. f) CSP] a podľa § 432 CSP [argumentujúc judikatúrnou situáciou predpokladanou v § 421 ods. 1 písm. a) CSP]. Dovolanie sťažovateľky bolo najvyšším súdom odmietnuté ako neprípustné (ďalej len „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“).

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka stroho v ústavnej sťažnosti argumentuje tým, že krajský súd porušil ňou označené práva potvrdením záveru okresného súdu o podaní žaloby na obnovu konania po uplynutí objektívnej aj subjektívnej lehoty a vnuka poručiteľa, ktorému bolo nadobudnutie dedičstva potvrdené, chráni princíp právnej istoty. Namietá, že lehoty upravené v § 403 CSP nemôžu platiť v prípade právnej úpravy vyššej právnej sily, ktorou je čl. 12 ods. 1 ústavy, v zmysle ktorého sú základné práva a slobody neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné. Na uvedené poukazovala v pôvodnom návrhu, osobitne zdôrazňujúc uplatnenie tejto argumentácie v odvolaní. Je toho názoru, že lehoty na podanie žaloby na obnovu konania môžu platiť v bežných sporoch, nie však v sporoch, ktorých predmetom sú základné práva a slobody.

6. Správnosť svojho názoru sťažovateľka opiera aj poukazom na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/131/99 z 3. júla 2000, vyvodzujúc záver, že pokiaľ účastníkov konania o dedičstve je potrebné považovať za nerozlučných spoločníkov, tak matka sťažovateľky spolu s jej bratom mali byť účastníkmi dedičského konania so všetkými k tomu prislúchajúcimi právami a povinnosťami po poručiteľovi, s následným účastníctvom ich potomkov, vrátane sťažovateľky.

7. V závere sťažovateľka namietá formalistický prístup krajského súdu, ako aj najvyššieho súdu v otázke posudzovania splnenia podmienok na obnovu konania s následným odňatím práv sťažovateľky ako právnej nástupkyne jej matky, ktorá mala byť účastníkom dedičského konania po poručiteľovi.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstata sťažnostnej argumentácie sťažovateľky smeruje k pochybeniu krajského súdu a najvyššieho súdu tým, že aplikáciou formalistického prístupu k podmienkam prípustnosti žaloby na obnovu dedičského konania túto vyhodnotili ako neprípustnú, čím došlo k odňatiu práv sťažovateľky ako právnej nástupkyne dedičky vrátane porušenia jej práva na súdnu ochranu.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením odvolacieho súdu:

9. V konaní o ústavných sťažnostiach ústavný súd postupuje v zmysle princípu subsidiarity (čl. 127 ods. 1 ústavy) a jeho právomoc je daná v prípade, ak požadovanú ochranu základných práv a slobôd neposkytuje iný súd. Sťažovateľka proti napadnutému uzneseniu odvolacieho súdu disponovala opravným prostriedkom, ktorý aj využila. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní vylučuje právomoc ústavného súdu. V tejto časti preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky

podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len ako „zákon o ústavnom súde“) odmietol.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením dovolacieho súdu v časti namietaného nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP:

10. Sťažovateľka dovolaním napadla uznesenie krajského súdu, tvrdiac aj nesprávne právne posúdenie podľa § 432 CSP s poukazom na § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Podľa § 421 ods. 2 CSP je v dovolacom konaní možnosť napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým rozhodol o odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie o odmietnutí žaloby na obnovu konania, explicitne vylúčená. V tejto časti preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) v spojení s § 124 zákona o ústavnom súde *in fine* ako oneskorene podanú, keďže posledná veta § 124 zákona o ústavnom súde (stanovujúca začatie plynutia lehoty na podanie ústavnej sťažnosti až od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku) nedopadá na prípady, v ktorých zákon podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku priamo vylučuje.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením dovolacieho súdu v časti namietanej vady zmätočnosti podľa § 420 CSP:

11. Sťažovateľka za vadu podľa § 420 písm. f) CSP naplňajúcu dovolací dôvod podľa § 431 CSP považovala nesprávne právne posúdenie otázky splnenia predpokladov prípustnosti žaloby na obnovu dedičského konania. Na túto dovoláciu námietku reagoval dovolací súd v bodoch 9 až 13 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, v ktorých sa vysporiadal s podstatou vady zmätočnosti spočívajúcej v porušení práva na spravodlivý proces s poukazom na to, že nesprávne právne posúdenie nie je spôsobilé založiť vadu zmätočnosti, a to v súlade s konštatantou judikatúrou najvyššieho súdu. Na uvedený záver nemá vplyv opačný právny názor sťažovateľky, ktorý sám o sebe nezakladá a nedokazuje ňou tvrdenú vadu zmätočnosti. S uvedeným záverom dovolacieho súdu, vyúsťujúceho do posúdenia dovolania ako neprípustného, sa ústavný súd po oboznámení sa s dovolacou argumentáciou sťažovateľky plne stotožňuje.

12. Sťažovateľka sa prostredníctvom žaloby na obnovu konania (ako mimoriadneho opravného prostriedku) domáhala obnovenia pôvodného dedičského konania argumentujúc, že je právnou nástupkyňou svojej matky – dedičky po poručníkovi. Žaloba na obnovu konania bola odmietnutá z dôvodu jej oneskoreného podania, keďže od právoplatnosti uznesenia o dedičstve uplynulo 58 rokov, čo je celkom zjavné po uplynutí objektívnej zákonnej lehoty (§ 403 ods. 2 CSP). Keďže sťažovateľka neargumentovala žiadnym z dôvodov umožňujúcich podanie žaloby na obnovu konania po uplynutí objektívnej lehoty (§ 404 CSP), bolo posudzovanie subjektívnej lehoty na podanie žaloby bez právneho významu. Sťažovateľka správnosť tohto záveru rozporovala tým, že kogentné ustanovenia žaloby na obnovu konania sa môžu uplatniť pre bežný spor, nie však v prípade základných práv a slobôd, ktoré sa nepremlčujú.

13. K uvedenému ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľka, zastúpená advokátom, dôsledne nerozlišuje medzi hmotnoprávnou úpravou práv (upravujúcou okrem iného aj otázku ich ne/premlčania) a procesnoprávnymi limitmi domáhania sa ochrany týchto práv v intenciách posudzovanej veci daných Občianskym zákonníkom, Civilným sporovým poriadkom a Civilným mimosporovým poriadkom (ďalej len „CSP“). Ochrana práv a právnych záujmov je zverená predovšetkým súdom (čl. 46 ods. 1 ústavy). Právo na súdnu ochranu však patrí medzi základné práva, ktorých sa možno domáhať len v medziach zákonnej úpravy, ktorá toto základné právo vykonáva (čl. 51 ods. 1 ústavy).

14. V súlade s princípom ochrany verejného záujmu (čl. I CMP) je účelom konania o dedičstve autoritatívne usporiadanie pozostalosti po poručiťovi tak, aby sa dedičia mohli ujať svojho dedičstva. Práve nastolenie právnej istoty týkajúcej sa pozostalosti poručiťa je dôvodom, pre ktorý je dedičstvo prejednávané obligatórne v súdnom konaní. Pre prípad, že v dedičskom konaní nebolo dedičstvo potvrdené oprávnenému dedičovi, právna úprava umožňuje opomenutému dedičovi domáhať sa vydania dedičstva od toho, kto ho nadobudol na jeho úkor (§ 485 Občianskeho zákonníka). Uplatnenie tohto práva podlieha trojročnej premlčacej dobe, ktorá začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa dedičské konanie skončilo (§ 105 Občianskeho zákonníka). Je tak zjavné, že ani ochrana oprávneného dediča nie je neobmedzená, ale podlieha premlčaniu a márnym uplynutím premlčacej doby sa oslabuje. Márnym uplynutím tejto doby vystupuje do popredia princíp ochrany právnej istoty toho, komu bolo nadobudnutie dedičstva potvrdené (ako aj ochrany právnej istoty veriteľov poručiťa, ktorým dedičia zodpovedajú za dlhy poručiťa).

15. Žaloba na obnovu konania je prípustná len za splnenia zákonom stanovených predpokladov a len zo zákonom stanovených dôvodov (§ 397 CMP). Jedným z predpokladov prípustnosti žaloby na obnovu konania je aj jej včasné podanie a ako vyplýva z už uvedeného, sťažovateľka nepreukázala, že v jej prípade bola žaloba podaná včas.

16. Vzhľadom na to, že uplatnené námietky nie sú spôsobilé spochybníť ústavnú udržateľnosť namietaného uznesenia, ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti namietaného základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

17. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva garantovaného čl. 47 ods. 3 ústavy napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu, vzhľadom na skutočnosť, že ústavná sťažnosť neobsahuje žiadnu argumentáciu na podporu tohto tvrdenia, ústavný súd v zmysle § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol pre nedostatok náležitostí.

18. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. mája 2025

Ľuboš Szigeti
predseda senátu